

Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες οδηγίες
του ερευνητικού κέντρου SATURN του Συμβουλίου της Ευρώπης,
σχετικά με τη διαχείριση του δικαστικού χρόνου

Πέτρος Αλικάκος, Πρωτοδίκης, Δρ.Ν.

Αναστασία Κακαβακίδου, Πρωτοδίκης Δ.Δ.¹

I. Εισαγωγή

II. Γενικές αρχές και οδηγίες

III. Οδηγίες προς το νομοθετικό σώμα και τους διαμορφωτές πολιτικής

IV. Οδηγίες προς τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διοίκηση της δικαιοσύνης

V. Οδηγίες προς τους διευθύνοντες τα δικαστήρια

VI. Οδηγίες προς τους δικαστές

I. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (Commission Européenne pour l'efficacité de la Justice, στο εξής Επιτροπή) αποτελεί όργανο του Συμβουλίου της Ευρώπης που δραστηριοποιείται από το έτος 2002². Κύριος στόχος της Επιτροπής είναι, όπως διαφαίνεται και από τον τίτλο της, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Βασικό εργαλείο για την επίτευξη του άνω στόχου είναι η έκδοση εγχειριδίου που

---

¹ Ο κ. Πέτρος Αλικάκος απέδωσε το κυρίως κείμενο των κατευθυντηρίων οδηγιών (κεφ. I έως VI) και η κ. Αναστασία Κακαβακίδου απέδωσε τα δύο παραρτήματα (Παράρτημα I – Παράρτημα II) του κειμένου. Αμφότεροι εκφράζουν τις ευχαριστίες τους στον κ. Μιχάλη Πικραμένο, Σύμβουλο Επικρατείας, Γενικό Διευθυντή της ΕΣΔι για την αμέριστη υποστήριξή του κατά την εκπόνηση της μελέτης και για την περαιτέρω δημοσιοποίησή της.

² Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης ιδρύθηκε με την υπ' αριθ. 12/2002 απόφαση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

περιέχει βέλτιστες πρακτικές, οι οποίες προτείνονται από το Συμβούλιο της Ευρώπης προς χρήση από τα δικαστήρια των κρατών μελών.

Οι πρακτικές αυτές εκπορεύονται κυρίως από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). Η νομολογία του ΕΔΔΑ υποδεικνύει τον τρόπο αντιμετώπισης των παραβιάσεων των δικαιωμάτων που προβλέπονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Αποδελτιώνοντας τη νομολογία του ΕΔΔΑ συνάγεται ότι μεγάλος αριθμός υποθέσεων αφορά στο ζήτημα της παραβίασης του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Οι παραβιάσεις αυτές οφείλονται κυρίως στην υπέρβαση της εύλογης χρονικής διάρκειας εκδίκασης των διαφορών (ποινικών, πολιτικών και διοικητικών) υποθέσεων από τα εθνικά δικαστήρια. Ενόψει του αυτού του ευρήματος η Επιτροπή, από την πρώτη στιγμή της ιδρύσεώς της, ασχολήθηκε με το ζήτημα των χρονικών πλαισίων των δικών, δίδοντας έμφαση στη χρονική τους διάρκεια.

Η μελέτη της χρονικής διάρκειας των δικών οδήγησε την Επιτροπή στο να προχωρήσει το έτος 2007 στην ίδρυση ενός κέντρου με αντικείμενο την ορθή διαχείριση του «δικαστικού» χρόνου³. Πρόκειται για το κέντρο SATURN (Study and Analysis of judicial Time Use Research Network, στο εξής Κέντρο). Το Κέντρο αυτό δημιουργήθηκε με σκοπό να συλλέγει και να επεξεργάζεται πληροφορίες, που δίδονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες δικαιοσύνης των κρατών μελών. Στη συνέχεια, λαμβάνοντας υπόψη τις επιμέρους πληροφορίες, προωθεί εκείνες τις λύσεις που συντείνουν στην καλύτερη διαχείριση του «δικαστικού» χρόνου. Απώτερος στόχος του Κέντρου είναι να εξελιχθεί σε ένα πανευρωπαϊκό παρατηρητήριο των χρονοδιαγραμμάτων όλων των διαδικασιών ενώπιον των διαφορών εθνικών δικαστηρίων.

Σε αυτή τη φάση λειτουργίας του το Κέντρο έχει προχωρήσει στην έκδοση εγχειριδίου που περιέχει συγκεκριμένες κατευθυντήριες οδηγίες με στόχο την ορθολογικότερη «διαχείριση του δικαστικού χρόνου» (judicial time management). Πρόκειται για τις αναθεωρημένες κατευθυντήριες οδηγίες για τη διαχείριση του δικαστικού χρόνου (Revised SATURN guidelines for judicial time management), που οριστικοποιήθηκαν κατά την 14^η συνάντηση των μελών του Κέντρου στις 25-27/9/2013 και υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή κατά την 22^η σύσκεψη της Ολομέλειάς της στις 5-6/12/2013.

Στην εισαγωγή του εγχειριδίου για τη διαχείριση του δικαστικού χρόνου, επισημαίνεται ότι το κείμενο δεν έχει δεσμευτική ισχύ, αλλά εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των υπευθύνων διοίκησης των εθνικών δικαστηρίων να εφαρμόσουν το περιεχόμενό του. Εφόσον, όμως, τα εθνικά δικαστήρια

---

³ Με την έννοια δικαστικός χρόνος νοείται ο χρόνος που αναλύεται από τον δικαστή για την εκδίκαση μίας υπόθεσης, ανεξαρτήτως της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου και τους είδους της υποθέσεως.

προχωρήσουν στην εφαρμογή του, οφείλουν αφενός να λάβουν υπόψη τους τις συγκριτικές αναλύσεις του Κέντρου⁴ και αφετέρου να προσδιορίσουν εκείνες από τις κατευθυντήριες οδηγίες που δεν εφαρμόζονται στο δικαστήριό τους, προχωρώντας παράλληλα σε προτάσεις σχετικά με την εφαρμογή τους.

Περαιτέρω, η Επιτροπή στο εισαγωγικό σημείωμα υπογραμμίζει την αναγκαιότητα απόδοσης των οδηγιών του εγχειριδίου στις εθνικές γλώσσες των κρατών - μελών. Επισημαίνεται ότι με τον τρόπο αυτό μπορούν να καταστούν οι οδηγίες αυτές προσιπές στους δικαστικούς λειτουργούς, στα υπουργεία δικαιοσύνης, στις αστυνομικές αρχές, στους δικηγορικούς συλλόγους και σε όλους τους συναφείς οργανισμούς. Επιδίωξη του συντάκτη του άρθρου αυτού είναι να συμβάλει στην προσπάθεια αυτή, ενεργώντας σε εθελοντική βάση, μετά από παραίνεση της διοίκησης της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών.

Κλείνοντας την εισαγωγή, αξίζει να επισημάνουμε ότι το εγχειρίδιο χωρίζεται σε πέντε μέρη. Στο πρώτο μέρος προσδιορίζονται πέντε γενικές αρχές: η διαφάνεια, η εύλογη διάρκεια, ο σχεδιασμός και η συλλογή δεδομένων, η ευελιξία και η δυνατότητα συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων μερών. Στο δεύτερο μέρος αναπτύσσονται οι οδηγίες προς τα εθνικά νομοθετικά σώματα των κρατών μελών, με έμφαση στην εισαγωγή εκείνων των νομοθετικών κειμένων που θα διευκολύνουν την επιτάχυνση της δικαστικής διαδικασίας. Στο τρίτο μέρος οι οδηγίες απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές διοίκησης της δικαιοσύνης, προτείνοντας αφενός μεθόδους κατανομής του έργου των δικαστών και αφετέρου εργαλεία ελέγχου του δικαστικού έργου. Απώτερος στόχος είναι η διενέργεια παρεμβάσεων για τη βελτίωση του δικαστικού έργου, με βασικό εργαλείο την εισαγωγή νέων τεχνολογιών. Στο τέταρτο μέρος οι οδηγίες απευθύνονται στις διοικήσεις των κατά τόπους δικαστηρίων. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στη συλλογή και στην επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων των δικαστηρίων, αλλά και στις μεθόδους διαχείρισης περιπτώσεων κρίσεων με αντικείμενο την υπέρβαση του χρόνου εκδίκασης των δικών. Στο πέμπτο και τελευταίο μέρος οι οδηγίες αφορούν στους δικαστικούς λειτουργούς. Έμφαση δίνεται στη δυνατότητα σύναψης συμφωνιών με τους δικηγόρους ως προς το χρονικό πλαίσιο εκδίκασης των υποθέσεων, αλλά και στη συνεργασία με άλλους φορείς της δίκης (πραγματογνώμονες κ.λ.π.). Τέλος, αναφέρονται περιπτώσεις περιορισμού της αιτιολογίας των δικαστικών αποφάσεων, προκειμένου να επιταχυνθεί ο ρυθμός εκδίκασης των διαφόρων υποθέσεων.

---

⁴ Πρόκειται για διαγράμματα και παρατηρήσεις που αφορούν τα δικαστήρια όλων των κρατών – μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα διαγράμματα αυτά δημοσιεύονται σε μορφή στατιστικής από το Κέντρο κατά τακτά χρονικά διαστήματα.

II. Γενικές αρχές και οδηγίες

A. Διαφάνεια και προβλεψιμότητα

Σύμφωνα με την πρώτη γενική οδηγία οι χρήστες⁵ του δικαστικού συστήματος συμμετέχουν στον προσδιορισμό της χρονικής διάρκειας της δίκης. Η χρονική διάρκεια της δίκης, σύμφωνα με τις αρχές του Κέντρου, δεν αποτελεί προνόμιο του δικάζοντος δικαστή ή της δικαστικής υπηρεσίας. Οι παράγοντες της δίκης έχουν και αυτοί λόγο στη θέσπιση των χρονικών πλαισίων, υπό την καθοδήγηση του δικαστή, λαμβανομένων υπόψη των υπηρεσιακών συνθηκών, τις οποίες ο ίδιος ο δικαστής εκθέτει και επεξηγεί στους παράγοντες της δίκης.

Περαιτέρω, οι χρήστες του δικαστικού συστήματος ενημερώνονται σχετικά με κάθε παράμετρο που επηρεάζει τη διάρκεια της δίκης⁶. Η ενημέρωση γίνεται είτε από τον δικαστικό λειτουργό, είτε από τον αρμόδιο γραμματέα είτε τέλος από την δικαστική υπηρεσία. Ο δικαστικός λειτουργός είναι αρμόδιος να ενημερώσει κατά το στάδιο που έχει ξεκινήσει η συζήτηση της υποθέσεως ή και από τη στιγμή που έχει χρεωθεί τη δικογραφία μέχρι την έκδοση της αποφάσεώς του. Σε προγενέστερο και μεταγενέστερο χρόνο αρμόδια είναι η δικαστική υπηρεσία δια του προϊσταμένου της ή του αρμόδιου γραμματέα.

Η διάρκεια της δίκης αποτελεί μέγεθος που πρέπει να είναι προσδιοριστέο εκ των προτέρων. Η προβλεψιμότητα της χρονικής διάρκειας της δίκης, μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση των στατιστικών δεδομένων και με την πιστή τήρηση των ειθισμένων χρονικών ορίων⁷.

Η δυνατότητα πρόβλεψης αποτελεί ουσιώδη παράμετρο της απονομής δικαιοσύνης, καθώς η γνώση της χρονικής διάρκειας της δίκης από τους παράγοντες της δίκης εκ των προτέρων, μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά για την άσκηση του ένδικου βοηθήματος. Τα μέρη έχουν τη δυνατότητα να προσφύγου σε εναλλακτικές μεθόδους επίλυσης της διαφοράς (διαμεσολάβηση, διαιτησία κ.λ.π.) με μεγαλύτερες πιθανότητες εξώδικου συμβιβασμού και ταχύτερης επίλυσης της διαφοράς.

---

⁵ Στο εγχειρίδιο χρησιμοποιείται ο όρος «χρήστης» (user) του δικαστικού συστήματος. Πρόκειται για μία καινοτόμο ορολογία, η οποία στο εννοιολογικό της περιεχόμενο περιλαμβάνει τόσο την έννοια του διαδικού, όσο και του πληρεξουσίου δικηγόρου του.

⁶ Οι παράμετροι αυτές μπορεί να είναι ενδεικτικά: η δυσχέρεια του αποδεικτικού ζητήματος, η καθυστέρηση υπηρεσιακών παραγόντων κ.λ.π.

⁷ Πρόκειται για ένα μέσο όρο χρονικής διάρκειας των δικών, οι οποίες έχουν παρόμοιο ή ίδιο αντικείμενο.

Η παραπάνω δυνατότητα γνώσης από τους παράγοντες της δίκης επιτυγχάνεται και από μία άλλη γενική αρχή που θέτει το Κέντρο. Πρόκειται για την ευχέρεια πρόσβασης του κοινού σε γενικά στατιστικά δεδομένα και άλλα στοιχεία σχετικά με το μήκος του χρόνου των δικών, κατά δικαιοδοσία δικαστηρίου και κατά είδος υποθέσεων. Η ανάρτηση των στατιστικών δεδομένων ευχερώς γίνεται από τις ιστοσελίδες των κατά τόπους δικαστηρίων⁸.

B. Βέλτιστη χρονική διάρκεια

Πέρα από τη θέσπιση διαφάνειας και προβλεψιμότητας, η χρονική διάρκεια της διαδικασίας πρέπει να είναι η ενδεδειγμένη. Το εύρος της καταλληλότητας της χρονικής διάρκειας πρέπει, πάντως, να ερμηνεύεται στενά και πέρα από τη δυσκολία της υποθέσεως και το πλήθος των ισχυρισμών. Στη συνάφεια αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η διάθεση συνεργασίας των λοιπών παραγόντων της δίκης, διαδίκων και πληρεξουσίων, καθώς και ασύμμετροι παράγοντες, όπως χρονική διάρκεια της πραγματογνωμοσύνης, ζητήματα διεθνούς συνεργασίας κ.λ.π.

Σε κάθε περίπτωση η επάρκεια της χρονικής διάρκειας μίας δίκης, πρέπει να αιτιολογείται. Το Κέντρο θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική η αιτιολόγηση της χρονικής διάρκειας μίας διαδικασίας. Για παράδειγμα μία υπόθεση που χρήζει τη συνεισφορά ειδικών τεχνικών γνώσεων, είναι δικαιολογημένο να υπερβεί τον συνήθη χρόνο εκδικάσεως, ο οποίος ισχύει για υποθέσεις με παρόμοιο αντικείμενο.

Σύμφωνα με το Κέντρο η διάρκεια μία δικαστικής υποθέσεως δεν πρέπει να είναι μεγάλη. Από την άλλη, όμως, κάτω από ορισμένες συνθήκες, δεν θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα σύντομη, ιδίως αν αυτό επιδρά στο δικαίωμα πρόσβασης του χρήστη στο δικαστήριο⁹.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην καταλληλότητα του συνολικού χρόνου της διαδικασίας. Η διαδικασία αρχίζει με την άσκηση της αιτήσεως ή της αγωγής και καταλήγει στην ολοκληρωτική επίτευξη του σκοπού, τον οποίο επιδίωκε ο χρήστης μέσω της δικαστικής διαδικασίας.

---

⁸ Βλ. για παράδειγμα τις ιστοσελίδες των Πρωτοδικείων Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πειραιά: http://www.protodikeio-ath.gr/opencms_prot/opencms/ProtSite/, http://www.protodikeio-thes.gr/opencms_prot/opencms/ProtSite/, https://www.protodikeio-peir.gr/opencms_prot/opencms/ProtSite/

⁹ Τα δικονομικά δικαιώματα των διαδίκων σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να καταστρατηγούνται. Όμως είναι δυνατή η απαγόρευση άσκησης ενδίκων μέσων κατά των πρωτοδίκων αποφάσεων, μέτρο που προτείνει και το ίδιο το Κέντρο, όπως στη συνέχεια αναλύεται.

Η διαχείριση του χρόνου μίας διαδικασίας, σε περίπτωση που δεν προσδιορίζεται από τη στάση των ίδιων των χρηστών, πρέπει να αποφασίζεται με αμερόληπτο και αντικειμενικό τρόπο, με γνώμονα την αποφυγή σημαντικών αποκλίσεων από τη χρονική διάρκεια παρόμοιων υποθέσεων. Κατά την άποψή μας, η τήρηση του ίδιου χρόνου για την εκδίκαση όμοιων υποθέσεων πέρα από το δικαίωμα της δίκαιης δίκης άπτεται και του δικαιώματος της ίσης μεταχείρισης των πολιτών από την δικαιοσύνη.

Γ. Σχεδιασμός και συλλογή των δεδομένων

Η χρονική διάρκεια μίας διαδικασίας πρέπει να σχεδιάζεται, τόσο σε γενικό επίπεδο (σχεδιασμός του μέσου όρου χρονικής διάρκειας συγκεκριμένου είδους υποθέσεων ή μέση διάρκεια διαδικασίας ενώπιον συγκεκριμένου τύπου δικαστηρίου), όσο και σε επίπεδο της συγκεκριμένης διαδικασίας. Στην πρώτη περίπτωση η αρμοδιότητα ανήκει στη γενική διοίκηση ή στους διευθύνοντες τα δικαστήρια, ενώ στη δεύτερη περίπτωση αρμόδιος είναι κυρίως ο ίδιος ο δικαστής.

Οι χρήστες του δικαστικού συστήματος έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται σχετικά τόσο με τη διαχείριση του χρόνου της δικαστικής διαδικασίας, όσο και με τον προσδιορισμό των διαφόρων ημεροχρονολογιών αλλά και το χρόνο διάρκειας όλων των επόμενων διαδικαστικών βημάτων. Η ενημέρωση μπορεί να γίνει από ένα σύστημα on line¹⁰ ή και με την προσωπική επαφή του χρήστη με τον αρμόδιο δικαστικό υπάλληλο.

Το χρονικό μήκος μίας δικαστικής διαδικασίας πρέπει να ελέγχεται μέσα από ένα εσωτερικό και καλά οργανωμένο σύστημα συλλογής σχετικών πληροφοριών. Ένα τέτοιο σύστημα θα είναι ικανό να παρέχει με ακρίβεια, λεπτομερή δεδομένα σχετικά με τη διάρκεια των δικών σε γενικό επίπεδο, αλλά και να προσδιορίζει την περιπτώσιολογία που προκαλεί υπερβολική και ανατιολόγητη καθυστέρηση.

Δ. Ευελιξία

Η διαχείριση του δικαστικού χρόνου πρέπει να προσαρμόζεται στις ανάγκες της συγκεκριμένης δίκης, δίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των χρηστών του δικαστικού συστήματος. Αυτό σημαίνει ότι πέρα από την

---

¹⁰ Βλ. για παράδειγμα την ιστοσελίδα του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, από την οποία ο χρήστης μπορεί να ενημερωθεί για την πορεία του δικογράφου του, εφόσον συνδεθεί με το αναγνωριστικό χρήστη και τον μυστικό κωδικό που έχει ορίσει (βλ. http://www.protodikeio-thes.gr/opencms_prot/opencms/ProtSite/dikografa/ViewExistivngLegalDocuments.jsp)

τήρηση των γενικών χρονοδιαγραμμάτων και των μέσων όρων χρονικής διάρκειας, λαμβάνεται υπόψη η ιδιαιτερότητα κάθε υποθέσεως.

Πιο συγκεκριμένα ο κανονιστικός προσδιορισμός του χρόνου – πλαισίου με νομοθετικές διατάξεις ή άλλες πράξεις της διοίκησης πρέπει να χρησιμοποιείται με φειδώ, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές διαφοροποιήσεις των συγκεκριμένων υποθέσεων που καλείται να ρυθμίσει. Στην περίπτωση που τα χρονικά πλαίσια έχουν τεθεί από το νόμο, η καταλληλότητά τους πρέπει να ελέγχεται και να εκτιμάται σε διαρκή βάση.

Στην περίπτωση που ο νόμος απαιτεί ότι συγκεκριμένο είδος υποθέσεων πρέπει να έχει προτεραιότητα ή να εκδικαστεί κατεπειγόντως, τότε αυτός ο γενικός κανόνας πρέπει να εφαρμόζεται με ιδιαίτερη προσοχή. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να ερευνάται ο σκοπός, για τον οποίο υφίσταται το κατεπείγον ή δόθηκε η προτεραιότητα.

Ε. Πιστή συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων μερών

Οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που συμμετέχουν στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και τη διεξαγωγή των δικών, είναι υπεύθυνοι προκειμένου να πετύχουν τη βέλτιστη και προβλέψιμη χρονική διάρκεια των δικών¹¹, λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες της δικαστικής δεοντολογίας. Ειδικότερα, οι πράξεις που απαιτούνται για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των αρχών και των οδηγιών που περιέχονται στο εγχειρίδιο του Κέντρου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους νομοθέτες, τους διαμορφωτές της πολιτικής και τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διοίκηση της δικαιοσύνης. Οι κεντρικές υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τη διοίκηση της δικαιοσύνης έχουν το καθήκον να εξασφαλίζουν εκείνα τα μέσα και τους όρους που είναι απαραίτητοι για τη διαχείριση του δικαστικού χρόνου και να λαμβάνουν σχετικά μέτρα, όποτε είναι απαραίτητο. Οι υπηρεσίες διοίκησης των δικαστηρίων πρέπει να καθίστανται αρωγοί στη διαχείριση του δικαστικού χρόνου με τη συλλογή σχετικών πληροφοριών και με το να διευκολύνουν την οργάνωση των δικών.

Οι δικαστικοί λειτουργοί πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό και την οργάνωση των δικών¹². Από την άλλη, συμφωνίες – πλαίσιο με δικηγόρους σχετικά με τα χρονικά πλαίσια και τις καταληκτικές ημερομηνίες

¹¹ Βλ. το πρόγραμμα – πλαίσιο «Μία νέα πρόκληση για τα δικαστικά συστήματα: η κίνηση της διαδικασίας για κάθε υπόθεση εντός ενός βέλτιστου και εκ των προτέρων προβλέψιμου χρονικού πλαισίου» (CEPEJ(2004)19Rev2) καθώς και "CEPEJ Μελέτη Ν°3: Χρονική διάρκεια των δικών στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ " (F. Calvez, mise à jour 2012 par N. Régis – Council of Europe publishing) που βρίσκονται στην ιστοσελίδα www.coe.int/cepej.

¹² Κατάρτιση του αριθμού των υποθέσεων του πίνακίου, δημιουργία δικαστικών τμημάτων κ.λ.π.

πρέπει να υπάρχουν σε όλες τις δικαιοδοσίες, όπου η συνεργασία με τους δικηγόρους είναι σημαντική προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή τα κατάλληλα χρονικά πλαίσια για κάθε υπόθεση.

III. Οδηγίες προς το νομοθετικό σώμα και τους διαμορφωτές πολιτικής

A. Οικονομικοί πόροι

Το δικαστικό σύστημα χρειάζεται επαρκείς οικονομικούς πόρους, προκειμένου να αντιμετωπίσει τον τακτικό φόρτο εργασίας σε σύντομο χρόνο. Αποτελεί κρίσιμη παράμετρο της δικαιοσύνης η επάρκεια των οικονομικών πόρων. Η οικονομική αυτοτέλεια της δικαιοσύνης μπορεί να συμβάλλει στην προσπάθεια αυτή.

Οι οικονομικοί πόροι θα πρέπει να διανέμονται σύμφωνα με τις ανάγκες και πρέπει να χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά. Ενώ πρέπει να προβλέπονται ειδικά κονδύλια, τα οποία θα χρησιμοποιούνται σε περιπτώσεις απροσδόκητων αλλαγών του φόρτου εργασίας ή προκειμένου να αντιμετωπιστεί σοβαρή αδυναμία του συστήματος.

Οι αποφάσεις σχετικά με τη χρήση των πόρων πρέπει να έχουν ως γνώμονα την αποτελεσματική διαχείριση του δικαστικού χρόνου. Αν είναι απαραίτητο, θα πρέπει να επαναπροσδιορίζονται οι πόροι με ταχύ και αποτελεσματικό τρόπο, ώστε να αποφεύγονται καθυστερήσεις και παλινωδίες.

B. Οργάνωση

Πέρα από τους οικονομικούς πόρους πρέπει και οι δικαστικές υπηρεσίες να οργανώνονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προωθείται η αποτελεσματική διαχείριση του δικαστικού χρόνου. Στο οργανόγραμμα που δημιουργείται, προσδιορίζεται με σαφήνεια ο φορέας ευθύνης σχετικά με τη διαχείριση του δικαστικού χρόνου ή των δικαστικών διαδικασιών.

Ειδικότερα πρέπει να προβλέπεται μία μονάδα, η οποία σε μόνιμη βάση θα αναλύει τη χρονική διάρκεια των δικών υπό την οπτική του προσδιορισμού των τάσεων, της πρότασης αλλαγών και της αποφυγής προβλημάτων σχετιζόμενων με τη χρονική διάρκεια των δικών. Η μονάδα αυτή μπορεί να στελεχώνεται από δικαστικούς λειτουργούς, δικηγόρους και δικαστικούς υπαλλήλους.

Οποιαδήποτε δομική αλλαγή που επηρεάζει το δικαστικό σώμα, θα πρέπει να μελετάται υπό το φως της πιθανής επίδρασης στη διαχείριση του δικαστικού χρόνου των δικών. Έτσι νομοθετικές αλλαγές στον Κώδικα

Οργανισμού Δικαστηρίων, στη δικονομία ή και στο ουσιαστικό δίκαιο θα πρέπει να περιλαμβάνουν στην εισηγητική τους έκθεση και τις επιδράσεις ή επιπτώσεις στην επιβάρυνση του δικαστικού έργου και κατ' επέκταση στην επιφόρτιση του δικαστικού χρόνου.

Γ. Ουσιαστικό δίκαιο

Η έκθεση του Κέντρου κάνει ειδική αναφορά στο ουσιαστικό δίκαιο. Σαν μία πρώτη παρατήρηση φαίνεται οι τροποποιήσεις του ουσιαστικού δικαίου να μην έχουν άμεση σχέση με το δικαστικό χρόνο. Αυτή, όμως, η παρατήρηση διαψεύδεται από την καθημερινότητα. Το πολύπλοκο ουσιαστικό δίκαιο συντελεί στην επιβάρυνση του δικαστικού χρόνου. Η θέσπιση διατάξεων ουσιαστικού δικαίου θα πρέπει να γίνεται με τρόπο σαφή, λιτό, διατυπωμένο με απλή γλώσσα και όχι δυσεφάρμοστο. Οι όποιες τροποποιήσεις του ουσιαστικού δικαίου θα πρέπει να μελετώνται πολύ καλά¹³.

Όταν τίθεται σε εφαρμογή νέα νομοθετική διάταξη, η κυβέρνηση θα πρέπει να μελετά πάντοτε την επίδρασή της στον αριθμό των νέων υποθέσεων που θα προκληθούν¹⁴. Έτσι, πρέπει να αποφεύγεται θέσπιση κανόνων που είναι δυνατό να προκαλέσουν παλινωδίες και καθυστερήσεις.

Η διαβούλευση των νομοθετικών τροποποιήσεων παίζει μεγάλο ρόλο. Τόσο οι χρήστες όσο και οι δικαστικές υπηρεσίες θα πρέπει να ενημερώνονται εκ των προτέρων σχετικά με τις τροποποιήσεις της νομοθεσίας, έτσι ώστε να μπορούν να προχωρήσουν στην εφαρμογή τους σε σύντομο χρόνο και με αποτελεσματικό τρόπο. Στο στάδιο της διαβούλευσης διατυπώνονται και οι όποιες σχετικές επιφυλάξεις και έτσι υπάρχει πιθανότητα να αντιμετωπισθούν έγκαιρα οι όποιες δυσχέρειες.

Δ. Διαδικασία

Κατά τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη διαδικασία θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η τήρηση των βέλτιστων χρονικών πλαισίων. Οι κανόνες, οι οποίοι προκαλούν αδικαιολόγητη καθυστέρηση των δικών ή αυτοί που δημιουργούν περίπλοκες διαδικασίες θα πρέπει να αποφεύγονται¹⁵.

---

¹³ Οι παλινωδίες στη νομοθεσία και οι συχνές μεταρρυθμίσεις του ουσιαστικού δικαίου επιφέρουν σύγχυση και δημιουργούν επιπλοκές στην απονομή ουσιαστικής δικαιοσύνης από τον δικαστικό λειτουργό, ο οποίος καλείται να αναλώνει μεγάλο χρόνο αναζήτησης και ερμηνείας των νέων διατάξεων.

¹⁴ Βλ. για παράδειγμα την επιφόρτιση των ειρηνοδίκων με το νόμο για τα «υπερχρεωμένα νοικοκυριά».

¹⁵ Στο σημείο αυτό συζήτηση μπορεί να γίνει σχετικά με το δίκαιο της αναγκαστικής εκτελέσεως στην πολιτική δικονομία.

Οι κανόνες σχετικά με τη δικονομική διαδικασία θα πρέπει να εναρμονίζονται με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, και ειδικότερα τις παρακάτω σημαντικές συστάσεις:

- [R\(81\)7](#) ως προς τα μέτρα που διευκολύνουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη,
- [R\(84\)5](#) ως προς τις αρχές της πολιτικής δικονομίας που βελτιώνουν τη λειτουργία της δικαιοσύνης,
- [R\(86\)12](#) ως προς τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση του υπερβολικού φόρτου των δικαστηρίων,
- [R\(87\)18](#) που αφορά στην απλοποίηση της ποινικής διαδικασίας,
- [R\(95\)5](#) που αφορά στην εισαγωγή και βελτίωση της λειτουργίας των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις,
- [R\(95\)12](#) ως προς τη διαχείριση της ποινικής δικαιοσύνης,
- [R\(2001\)3](#) σχετικά με τη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών από τα δικαστήρια και τις άλλες νομικές υπηρεσίες κατά τις συναλλαγές τους με τους πολίτες.

Όπως στο ουσιαστικό δίκαιο έτσι και στους κανόνες της δικονομίας σπουδαίο ρόλο επιτελεί η προηγούμενη διαβούλευση του νομοσχεδίου. Κατά τη θέσπιση ή τροποποίηση των δικονομικών κανόνων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η θέση αυτών που θα κληθούν να εφαρμόσουν τους κανόνες αυτούς. Στην ομάδα αυτή εντάσσονται πέρα από τους δικαστικούς λειτουργούς, οι δικηγόροι αλλά και οι δικαστικοί υπάλληλοι, στο βαθμό που τους αφορούν τέτοιες διατάξεις.

Παραπέρα, η διαδικασία στον πρώτο βαθμό πρέπει να είναι συνοπτική, αλλά και να παρέχει στους χρήστες του δικαστικού συστήματος το δικαίωμα σε μία δίκαιη και δημόσια δίκη. Επιπλέον, η χρήση ταχέων διαδικασιών πρέπει να προτιμάται, όπου είναι εφικτό. Σε όποιες υποθέσεις αυτό είναι εφικτό, πρέπει να περιορίζονται οι δυνατότητες άσκησης ενδίκου μέσου. Σε συγκεκριμένες, μάλιστα, υποθέσεις (π.χ. μικροδιαφορές) η δυνατότητα ασκήσεως εφέσεως θα πρέπει να αποκλείεται ή να παρέχεται, υπό προϋποθέσεις, σχετική άδεια για άσκηση εφέσεως.

Από την άλλη ουσιαστικό ρόλο καλείται να διαδραματίσει ο δεύτερος βαθμός. Στο βαθμό αυτό ο έλεγχος των εφέσεων πρέπει να καταστεί αυστηρός. Εφέσεις, οι οποίες είναι προφανώς αβάσιμες ή απαράδεκτες θα πρέπει να απορρίπτονται με περιληπτικό τρόπο και σε σύντομο χρονικό διάστημα.

IV. Οδηγίες προς τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διοίκηση της δικαιοσύνης

A. Επιμερισμός της εργασίας

Το καθήκον στη συμβολή της αποτελεσματικής διαχείρισης του δικαστικού χρόνου εναπόκειται σε όλες τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διοίκηση της δικαιοσύνης (δικαστήρια, δικαστές, διευθύνοντες), καθώς και σε όλα τα πρόσωπα που εμπλέκονται επαγγελματικά με τις δικαστικές διαδικασίες (δικηγόροι, πραγματογνώμονες). Ο καθένας από τους ανωτέρω παράγοντες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, μπορεί να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης του δικαστικού χρόνου.

Όλες οι αρχές που είναι υπεύθυνες για τη διοίκηση της δικαιοσύνης πρέπει να συνεργάζονται πάνω στη λογική της θέσπισης βασικών αρχών και στόχων για τη βέλτιστη διαχείριση του δικαστικού χρόνου. Κατά την επεξεργασία αυτών των βασικών αρχών και των στόχων πρέπει να συμμετέχουν και οι υπόλοιποι χρήστες του δικαστικού συστήματος.

B. Έλεγχος

Τα χρονικά πλαίσια των δικών πρέπει να καταγράφονται σε επίπεδο στατιστικών δεδομένων. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η επαρκής πληροφόρηση ως προς τη διάρκεια του κάθε είδους διαδικασίας. Μελετάται σχετικά η διάρκεια όλων των σταδίων μίας δικαστικής διαδικασίας.

Σε διαρκή παρατήρηση τίθενται όλες οι υποθέσεις ανά δικαστήριο ή ανά διαδικασία. Έτσι μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα και να δημιουργούνται τα βασικά πρότυπα χρονικής διάρκειας των δικών, ανάλογα με τη δυσκολία κάθε υπόθεσης ή τη δικαιοδοσία κάθε δικαστηρίου.

Το όργανο που είναι αρμόδιο για τον έλεγχο των επιμέρους διαδικασιών, πρέπει να ελέγχει την τήρηση των χρονικών πλαισίων που συμφωνήθηκαν ή τέθηκαν από όλους τους παράγοντες της δίκης. Ειδικότερα, ο έλεγχος θα πρέπει να διεξάγεται σε συμφωνία με τους κανόνες που τίθενται στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Γενικών Οδηγιών για τον Έλεγχο των Δικαστικών Χρονικών Πλαισίων (European Uniform Guidelines for Monitoring of Judicial Timeframes – EUGMONT).

Πρόκειται για ένα κείμενο που έχει συντάξει η Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEPEJ), σχετικά με τη συλλογή στατιστικών δεδομένων αναφορικά με: i. τον αριθμό και τον τύπο των δικαστηρίων ανά κράτος – μέλος, ii. τον αριθμό και τον τύπο των διαδικασιών και iii. τις υποθέσεις που χαρακτηρίζονται επείγουσες. Στα στατιστικά δεδομένα αναφέρονται: ο συνολικός αριθμός των υποθέσεων που

εκκρεμούν κατά ημερολογιακό ή δικαστικό έτος, οι νέο – εισερχόμενες υποθέσεις, οι υποθέσεις που επιλύθηκαν (με έκδοση δικαστικής απόφασης, με συμβιβασμό ή αποσύρθηκαν κατόπιν παραιτήσεως των διαδίκων) και τέλος ο αριθμός των υποθέσεων που θα συνεχίσουν να βρίσκονται σε εκκρεμότητα το νέο έτος¹⁶.

Γ. Παρέμβαση

Σε περίπτωση που διαπιστώνονται ή προβλέπονται παρεκκλίσεις από τους άξονες και τους στόχους των δικαστικών χρονικών πλαισίων, τότε θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να θεραπεύονται οι αιτίες αυτών των παρεκκλίσεων. Τα μέτρα αυτά μπορεί να είναι γενικά ή να αφορούν και σε συγκεκριμένο δικαστικό λειτουργό.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται σε υποθέσεις, στις οποίες η διάρκεια είναι τέτοια ώστε να δίνεται αφορμή να εγείρονται ζητήματα παραβίασης του ανθρώπινου δικαιώματος σε δίκη εντός εύλογης διάρκειας¹⁷.

Ο έλεγχος πρέπει να εξασφαλίζει ότι περίοδοι ανενέργειας στη δικαστική διαδικασία δεν θα είναι εξαιρετικά μεγάλες, και όπου υφίστανται τέτοιες περίοδοι, πρέπει να καταβάλλονται ιδιαίτερες προσπάθειες, ώστε να επιταχύνεται η διαδικασία, αλλά και να αποζημιώνεται η καθυστέρηση¹⁸. Η

¹⁶ Βλ. σχετικά <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1389931&Site=COE>.

¹⁷ Βλ. Μελέτες της CEPEJ No. 3: «Διάρκεια των δικών στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ». Η Ελλάδα έχει καταδικαστεί πολλές φορές για παραβίαση του άρθρου 6, λόγω υπέρβασης της υπερβολικής διάρκειας της δίκης σε αστικές, ποινικές και διοικητικές υποθέσεις. Στην πιλοτική απόφαση του ΕΔΔΑ Βασίλειος Αθανασίου και άλλοι κατά Ελλάδα της 21.12.2010 (αίτηση υπ' αριθ. 50973/08), διαπιστώθηκε το συστημικό πρόβλημα στις υποθέσεις των διοικητικών δικαστηρίων, ενώ στις υποθέσεις Μιχελιουδάκης κατά Ελλάδας της 3.4.2012 (αίτηση υπ' αριθ. 54447/2010) και Γλυκαντζή κατά Ελλάδας της 30.10.2012 (αίτηση υπ' αριθ. 40150/2009), οι οποίες ήταν επίσης πιλοτικές, εντοπίστηκε συστημικό πρόβλημα υπέρβασης της εύλογης διάρκειας ποινικής και πολιτικής δίκης αντίστοιχα.

¹⁸ Σε συμμόρφωση με την πιλοτική απόφαση του ΕΔΔΑ Βασίλειος Αθανασίου και άλλοι κατά Ελλάδα, ψηφίστηκε ο νόμος 4055/2012 (άρθρα 53 -59), σύμφωνα με τον οποίο εισήχθη εσωτερικό ένδικο βοήθημα που αποσκοπεί στην παροχή αποζημίωσης σε περίπτωση υπερβολικής διάρκειας της διοικητικής δίκης. Σύμφωνα, μάλιστα, με την υπ' αριθ. 4467/2012 απόφασή του το ΣτΕ επιδίκασε σε αιτούντα το ποσό των 4.800 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη, λόγω υπερβάσεως της εύλογης διάρκειας διοικητικής δίκης. Όμοιες είναι οι υπ' αριθ. 2876/2013, 2877/2013, 2878/2013 και 2879/2013 αποφάσεις του ΣτΕ. Ήδη δε στην τελική του απόφαση Τεχνική Ολυμπιακή ΑΕ κατά Ελλάδα της 23.10.2013 (αίτηση υπ' αριθ. 40547/10), το ΕΔΑΔ για το λόγο ότι υφίσταται εσωτερικό ένδικο βοήθημα που αποσκοπεί στην παροχή αποζημίωσης σε περίπτωση υπερβολικής διάρκειας απέρριψε με ομόφωνη απόφασή του προσφυγή για παραβίασης του άρθρου 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ ως απαράδεκτη. Περαιτέρω, πρόσφατα (Φεβρουάριος 2014) ψηφίστηκε ο νόμος 4239/2014: Δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της

καθυστέρηση αυτή, ομοίως, εγείρει ζητήματα παραβίασης του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ και για το λόγο αυτό δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στο ζήτημα αυτό.

Δ. Χρήση νέων τεχνολογιών

Η χρήση νέων τεχνολογιών στα δικαστήρια πρέπει να ενθαρρύνεται ώστε να υπάρχουν συντομεύσεις των χρονικών πλαισίων των δικών, σε σχέση με τη διαχείριση των υποθέσεων και τη διάρκεια της διαδικασίας. Σχετικά χρήσιμα είναι τα ακόλουθα μέσα:

- τηλεφωνικές συνδιασκέψεις και τηλεοπτικές συνδιασκέψεις σε διάφορα στάδια της διαδικασίας
- ηλεκτρονική επικοινωνία ανάμεσα στο δικαστήριο και τους παράγοντες της δίκης
- μελέτη φακέλων από απόσταση

Ε. Λογοδοσία

Ρητή πρόβλεψη περιλαμβάνει η έκθεση του Κέντρου ως προς την υπαιτιότητα της χρονικής καθυστέρησης. Έτσι όποιος, με πράξη ή παράλειψη, προκαλεί καθυστερήσεις και κωλύει την εφαρμογή των βασικών αξόνων και των στόχων στο ζήτημα της διαχείρισης του δικαστικού χρόνου πρέπει να λογοδοτεί. Η λογοδοσία αυτή όταν αφορά δικαστικό λειτουργό εντοπίζεται κυρίως στον πειθαρχικό του έλεγχο¹⁹.

Πέρα από την προσωπική λογοδοσία για την αναποτελεσματική χρήση του δικαστικού χρόνου, το ίδιο το κράτος μπορεί από κοινού να κριθεί

δίκης στα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια και στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ο νόμος αυτός εισάγεται σε συμμόρφωση της Ελλάδας με τις πιλοτικές αποφάσεις του ΕΔΔΑ Μιχελιουδάκης κατά Ελλάδας και Γλυκαντζή κατά Ελλάδας.

¹⁹ Βλ. σχετικά άρθρο 91 παρ. 2 περ. ε' του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων, όπως ισχύει: Πειθαρχικά παραπτώματα του δικαστικού λειτουργού είναι: α) .., ε) η αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκτέλεση των καθηκόντων του. Για το δικαιολογημένο ή μη της καθυστέρησης λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα της υπόθεσης, ο βαθμός και η πείρα του δικαστικού λειτουργού, ο φόρτος της εργασίας εν γένει και οι ατομικές και οικογενειακές του περιστάσεις. Σε κάθε περίπτωση δεν είναι αδικαιολόγητη η έκδοση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου μέσα σε έξι (6) μήνες από τη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός αν πρόκειται για υποθέσεις στις οποίες ορίζονται ειδικότερες προθεσμίες στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Θεωρείται αδικαιολόγητη η καθυστέρηση όταν αφαιρείται ή επιστρέφεται η δικογραφία από τον δικαστή που τη χειρίζεται λόγω μη έκδοσης απόφασης μέσα σε οκτώ (8) μήνες από τη συζήτηση πολιτικής ή διοικητικής υπόθεσης.

υπεύθυνο να λογοδοτήσει για τις συνέπειες που προκαλούνται στους χρήστες από την ανατιολόγητη υπέρβαση των χρονικών πλαισίων των δικών. Το κράτος, λόγω και της αστικής του ευθύνης (άρθρ. 105 ΕισΝΑΚ), είναι υπόλογο για τις υπερβάσεις της χρονικής διάρκειας των δικών και αυτό είναι γενικά αποδεκτό και από τη νομολογία του ΕΔΔΑ, το οποίο πολλές φορές έχει προβεί σε επιδίκαση δίκαιης αποζημίωσης σε πολίτες, που έχουν ζημιωθεί από την καθυστέρηση στην έκδοση δικαστικών αποφάσεων.

V. Οδηγίες προς τους διευθύνοντες τα δικαστήρια

A. Συλλογή πληροφοριών

Οι διευθύνοντες τα δικαστήρια συλλέγουν πληροφορίες ως προς τα στάδια της δικαστικής διαδικασίας. Ειδικότερα, πρέπει να τηρούνται αρχεία σχετικά με τη διάρκεια αυτών των σταδίων²⁰. Οι πληροφορίες που συλλέγονται πρέπει να είναι προσβάσιμες από τους παράγοντες της δίκης και το ευρύ κοινό, να δίνουν στοιχεία σχετικά με το έργο των διευθυνόντων τα δικαστήρια, των δικαστών και των κεντρικών αρχών που είναι αρμόδιες για τη διοίκηση της δικαιοσύνης.

B. Συνεχής ανάλυση

Όλη η σχετική πληροφόρηση που συλλέγεται θα πρέπει να υπόκειται σε διαρκείς αναλύσεις και να χρησιμοποιείται για τους σκοπούς του ελέγχου και της βελτίωσης της αποδοτικότητας. Η πληροφόρηση που συλλέχθηκε θα πρέπει να είναι κατάλληλη για τους σκοπούς της στατιστικής αξιολόγησης. Με την προϋπόθεση της τήρησης των προσωπικών δεδομένων, η παραπάνω πληροφόρηση θα μπορεί να παρέχεται σε ανεξάρτητους ερευνητές ή ερευνητικά ινστιτούτα προκειμένου να διεξάγονται επιστημονικές έρευνες σχετικά με αυτή.

Οι αναφορές σχετικά με τα αποτελέσματα των αναλύσεων θα πρέπει να παρουσιάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, τουλάχιστον μία φορά κάθε έτος, σε ημερίδες που διοργανώνονται ανά δικαστήριο για το σκοπό αυτό. Στις συγκεντρώσεις αυτές παρευρίσκονται δικαστικοί λειτουργοί, δικηγόροι και δικαστικοί υπάλληλοι. Στη συζήτηση που ακολουθεί εκτιμώνται οι αναλύσεις και γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης.

---

²⁰ Προκειμένου να ελέγχονται ορθότερα αυτά τα στάδια, πρέπει να δίνεται έμφαση στη Λίστα Διαχείρισης Χρόνου, δείκτης 4 (Time management Checklist, Indicator Four).

Γ. Στοχοθεσία

Πέρα από τους στόχους και τους βασικούς άξονες που τίθενται σε υψηλότερο επίπεδο (εθνικό, τοπικό), θα πρέπει να προβλέπονται ειδικότεροι στόχοι στο επίπεδο του κάθε δικαστηρίου. Οι διευθύνοντες τα δικαστήρια θα πρέπει να έχουν επαρκή εξουσία και αυτονομία ως προς το να θέτουν ή να συμμετέχουν ενεργά στη θέση τέτοιων στόχων.

Στην έκθεση περιλαμβάνεται μία γενική περιγραφή των στόχων των κατά τόπους δικαστηρίων. Οι στόχοι θα πρέπει με ξεκάθαρο τρόπο να προσδιορίζουν το περιεχόμενό τους και να είναι εφικτοί. Θα πρέπει να υπόκεινται σε δημοσίευση, καθώς και σε περιοδικούς ελέγχους αξιολόγησης.

Στη σύγχρονη εποχή είναι απαραίτητη η αξιολόγηση των δικαστηρίων ως συλλογικών μονάδων. Οι στόχοι των τοπικών δικαστηρίων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά την αξιολόγηση της απόδοσης του δικαστηρίου. Η αξιολόγηση μπορεί να γίνεται σε επίπεδο επιθεώρησης, η οποία θα αφορά την αποδοτικότητα του δικαστηρίου ως συνόλου και όχι του μεμονωμένου δικαστικού λειτουργού. Αν δεν επιτυγχάνονται οι στόχοι, θα πρέπει να λαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα προκειμένου να θεραπευτεί το πρόβλημα.

Δ. Διαχείριση κρίσεων

Σε περιπτώσεις όπου υφίσταται σημαντική παρέκκλιση από τους στόχους σε επίπεδο τοπικού δικαστηρίου, θα πρέπει να προβλέπονται συγκεκριμένα μέτρα, προκειμένου να αντιμετωπίζεται με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα το πρόβλημα. Στην έκθεση δεν εξειδικεύονται τα μέτρα αυτά. Πιστεύουμε ότι μεταξύ των μέτρων θα μπορούσε να είναι η άμεση μετακίνηση δικαστικών λειτουργών από μία διαδικασία σε άλλη, η ανάθεση λιγότερων υποθέσεων στους καθυστερούντες, η αίτηση για απόσπαση δικαστικών λειτουργών, προκειμένου να καλυφθούν τυχόν οργανικά κενά.

VI. Οδηγίες προς τους δικαστές

A. Ενεργή διαχείριση των υποθέσεων

Ο δικαστής θα πρέπει να έχει επαρκή εξουσία, προκειμένου να διαχειρίζεται ενεργά τη διαδικασία. Με σεβασμό προς τις γενικές αρχές που θέτει το Σύνταγμα και η διεθνής πρακτική, ο δικαστής θα πρέπει να έχει εξουσία να θέτει τα κατάλληλα χρονικά πλαίσια και να προσαρμόζει τη διαχείριση του χρόνου, τόσο στους γενικούς και ειδικούς στόχους, όσο και στις ανάγκες τις κάθε εξατομικευμένης υποθέσεως.

Στο πλαίσιο αυτό αρωγός είναι η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών. Στην κατεύθυνση αυτή πρέπει να αναπτυχθεί και να χρησιμοποιείται από τους δικαστές και τους δικαστικούς υπαλλήλους μία βασική ηλεκτρονική πλατφόρμα για τη σύνταξη των δικαστικών αποφάσεων, αλλά και να υπάρχει διαρκής υποστήριξη σε επίπεδο λογισμικού.

B. Συμφωνίες χρόνου – πλαισίου με τα μέρη και τους δικηγόρους

Κατά τη διαχείριση του χρόνου μίας δίκης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα των χρηστών του δικαστικού συστήματος. Οι χρήστες έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στο σχεδιασμό της διαδικασίας από ένα πρώιμο στάδιο. Ήδη από τον προσδιορισμό της δικασίμου, ο χρήστης, που δεν είναι ακόμη διάδικος, μπορεί και πρέπει να συμμετέχει στο χρόνο εκδίκασης της υποθέσεώς του. Στο στάδιο αυτό καθοδηγείται από τον οικείο προϊστάμενο ή τον αρμόδιο γραμματέα.

Σε όποιες περιπτώσεις αυτό είναι εφικτό, ο δικαστής θα πρέπει να προσπαθεί να επιτύχει συμφωνία με όλους τους συμμετέχοντες στη διαδικασία σχετικά με τα χρονικά στάδια της δίκης. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει ο δικαστής να υποστηρίζεται από ειδικό δικαστικό προσωπικό, χρησιμοποιώντας και την τεχνολογία της πληροφορίας.

Οι παρακάμψεις των συμφωνημένων χρονικών σταδίων θα πρέπει να είναι ελάχιστες και να περιορίζονται σε δικαιολογημένες περιπτώσεις. Κατ' αρχήν, η επέκταση των χρονικών πλαισίων που τέθηκαν θα πρέπει να είναι δυνατή μόνο εφόσον επιτευχθεί συμφωνία όλων των πλευρών ή εφόσον το συμφέρον της δικαιοσύνης αυτό απαιτεί, ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του δικαστή ή διάταξη του εισαγγελέα.

Γ. Συνεργασία και έλεγχος άλλων παραγόντων (εμπειρογνώμονες, μάρτυρες κ.λ.π.)

Όλοι οι παράγοντες της δίκης έχουν την υποχρέωση να συνεργάζονται με το δικαστήριο με σκοπό την τήρηση των στόχων και των χρονικών πλαισίων που τέθηκαν. Κατά τη δίκη, ο δικαστής έχει το δικαίωμα να ελέγχει την τήρηση των χρονικών πλαισίων όλων των παραγόντων της δίκης, και ειδικότερα αυτών που καλούνται ή προσλαμβάνονται από το δικαστήριο, όπως εμπειρογνώμονες, μάρτυρες. Στον δικαστικό λειτουργό πρέπει να χορηγούνται όλα τα δικονομικά εργαλεία. Ιδιαίτερα θα συνέβαλε σχετικά και η ύπαρξη δικαστικής αστυνομίας.

Δ. Αποφυγή δικονομικών παραβιάσεων

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αποφεύγονται όλες οι προσπάθειες εκούσιας καθυστέρησης της δίκης. Πρέπει να προβλέπονται δικονομικές κυρώσεις σε όσους εκούσια προκαλούν καθυστέρηση της δίκης. Αυτές οι κυρώσεις θα μπορούν να επιβάλλονται στους διαδίκους, στους πληρεξουσίους τους, καθώς και σε άλλους παράγοντες της δίκης.

Σε περίπτωση που παράγοντας της δίκης είναι επαγγελματίας του δικαίου (δικηγόρος, συμβολαιογράφος κ.λ.π.) και παραβιάζει δικονομικά δικαιώματα ή καθυστερεί σημαντικά τη διαδικασία, θα πρέπει να αναφέρεται στην επαγγελματική του οργάνωση, προκειμένου να λάβει τα προσήκοντα μέτρα. Οι επαγγελματικές οργανώσεις, των οποίων τα μέλη τους συμμετέχουν στη διεξαγωγή των δικών, πρέπει να στέρξουν στην ορθή εφαρμογή των κανόνων διαχείρισης του δικαστικού χρόνου²¹.

Ε. Αιτιολόγηση δικαστικών αποφάσεων

Σημαντική παράμετρος στη διαχείριση του δικαστικού χρόνου είναι η αιτιολόγηση των δικαστικών αποφάσεων. Η αιτιολόγηση των δικαστικών αποφάσεων πρέπει να είναι λιτή στον τύπο και συγκεκριμένη στη μορφή και να περιορίζεται στα βασικά θέματα. Σκοπός είναι να δίδονται οι απαραίτητες επεξηγήσεις για την απόφαση που λήφθηκε. Πρέπει να απαντώνται μόνο οι αιτήσεις που είναι σχετικές με το αντικείμενο της απόφασης.

Σχετικά το Κέντρο υποστηρίζει ότι θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στους δικαστές, σε ορισμένες υποθέσεις, να δίνουν μία προφορική ετυμηγορία με μία εκ των υστέρων γραπτή αιτιολογία. Πιστεύουμε ότι η δυνατότητα αυτή μπορεί να θεσπισθεί σε υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων, προσωρινών διαταγών κ.λ.π.

---

²¹ Τέτοιες οργανώσεις είναι πρωτίστως οι δικηγορικοί σύλλογοι, αλλά και τα επαγγελματικά επιμελητήρια, των οποίων τα μέλη καλούνται ως πραγματογνώμονες, κ.λ.π.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΕΝΙΑΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ (EUGMONT)

1. Γενικά δεδομένα ως προς τα δικαστήρια και τις δικαστικές διαδικασίες.

Το σύστημα ελέγχου θα έπρεπε να έχει διαθέσιμη και δημόσια πληροφόρηση σχετικά με το γενικό σχεδιασμό του δικαστικού συστήματος, με ιδιαίτερη προσοχή στις πληροφορίες που αφορούν τη διαχείριση του δικαστικού χρόνου.

Σε γενικές γραμμές η πληροφόρηση θα έπρεπε να περιλαμβάνει ακριβείς πληροφορίες σχετικά με:

- Τον αριθμό και το είδος των δικαστηρίων και τη δικαιοδοσία τους
- Τον αριθμό και τα είδη των δικών
- Τις δίκες που αφορούν τις κατά προτεραιότητα (επείγουσες) υποθέσεις

Τα δεδομένα σχετικά με το δικαστικό σύστημα θα έπρεπε να ενημερώνονται τακτικά και να είναι διαθέσιμα τουλάχιστον ετησίως (αρχή/τέλος του ημερολογιακού έτους). Σχετικά με τον αριθμό των δικών, διαθέσιμα θα έπρεπε να είναι τα ακόλουθα δεδομένα:

- Ο συνολικός αριθμός των δικών που εκκρεμούν κατά την έναρξη της ελεγχόμενης περιόδου (π.χ. του ημερολογιακού έτους)
- Οι νέες δίκες (οι δίκες που αρχίζουν κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης περιόδου, π.χ. εντός του ημερολογιακού έτους)

- Οι κριθείσες υποθέσεις (δίκες που ολοκληρώθηκαν εντός της ελεγχόμενης περιόδου με την έκδοση απόφασης επί της ουσίας ή με παραίτηση από την υπόθεση ή με φιλικό διακανονισμό κ.α.)
- Ο συνολικός αριθμός των δικών που εκκρεμούν στο τέλος της ελεγχόμενης περιόδου

Τα δεδομένα σχετικά με τις δίκες που έχουν ολοκληρωθεί μπορούν να διαιρεθούν σύμφωνα με τον τρόπο περάτωσης της δίκης. Τουλάχιστον, οι υποθέσεις που περατώθηκαν με απόφαση επί της ουσίας θα έπρεπε να διακριθούν από τις υποθέσεις που περατώθηκαν με διαφορετικό τρόπο (παραίτηση από την αξίωση, συμβιβασμός, τύποις απόρριψη).

Παράδειγμα 1.

Δικαστήρια του Κράτους της Alpina

	Δικαστήριο ή αρμόδιο τμήμα	Υποθέσεις που εκκρεμούν την 1.1.2008	Νέες υποθέσεις που άρχισαν εντός του έτους 2008	Υποθέσεις που περατώθηκαν εντός του έτους 2008	Υποθέσεις που εκκρεμούν στις 31.12.2008
1	Δικαστήριο (-α) Α				
2	Δικαστήριο (-α) Β				
3	Δικαστήριο (-α) Γ				
	ΣΥΝΟΛΟ				

Σημείωση: "υποθέσεις που εκκρεμούν στις 31.12.2008" = "υποθέσεις που εκκρεμούν την 1.1.2008" + "νέες υποθέσεις που άρχισαν εντός του 2008" – "περατωθείσες υποθέσεις εντός του 2008".

2. Πληροφόρηση ως προς το είδος των υποθέσεων

Η πληροφόρηση σχετικά με τις υποθέσεις που άγονται ενώπιον των δικαστηρίων θα έπρεπε να είναι διαθέσιμη και συνολικά και ανάλογα με το είδος των υποθέσεων. Για το σκοπό αυτό, ορισμένες γενικές και καθολικές κατηγορίες υποθέσεων θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν, όπως η διάκριση σε αστικές, ποινικές και διοικητικές υποθέσεις.

Εντός των γενικών κατηγοριών, ορισμένα ειδικότερα είδη ή ομάδες υποθέσεων θα έπρεπε να διακριθούν (π.χ. εργατικές υποθέσεις, υποθέσεις ανθρωποκτονιών), ενώ η ίδια ενημέρωση θα έπρεπε να είναι διαθέσιμη για τις οικείες υποκατηγορίες (πχ. υποθέσεις που αφορούν απόλυση εργαζομένου εντός των εργατικών υποθέσεων).

Στο στάδιο αυτό, κάθε δικαστήριο μπορεί να χρησιμοποιήσει τη δική του κατηγορία υποθέσεων. Ωστόσο οι ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες είναι υποχρεωτικές για κάθε δικαστήριο: ένδικες υποθέσεις διαζυγίου, υποθέσεις απόλυσης εργαζομένου, υποθέσεις ληστείας και υποθέσεις ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως.

- *Ένδικες υποθέσεις διαζυγίου:* π.χ. η λύση γάμου μεταξύ δύο ατόμων με την έκδοση απόφασης από το αρμόδιο δικαστήριο (με αντιδικία). Τα δεδομένα δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνουν: υποθέσεις διαζυγίου που διέπονται από τη συμφωνία μεταξύ των δύο μερών σχετικά με τη διάζευξη των συζύγων και όλες τις επακόλουθες συνέπειες (διαδικασία αμοιβαίας συναίνεσης, ακόμη και αν έχουν αχθεί ενώπιον του δικαστηρίου) ή που διέπονται από μία διοικητική διαδικασία. Εάν η χώρα σας έχει μία πλήρη μη δικαστική διαδικασία σχετικά με το διαζύγιο ή εάν δεν μπορείτε να απομονώσετε τα δεδομένα που αφορούν τα κατ' αντιμωλία διαζύγια, παρακαλούμε να το αναφέρετε και να δώσετε τις επακόλουθες εξηγήσεις. Περαιτέρω, εάν υπάρχουν στη χώρα σας, όσον αφορά τις υποθέσεις διαζυγίου, αναγκαστικές διαδικασίες διαμεσολάβησης ή διαστήματα περισυλλογής, ή εάν η φάση της συμφιλίωσης αποκλείεται από τις

δικαστικές διαδικασίες, παρακαλούμε να το αναφέρετε και να δώσετε τις επακόλουθες εξηγήσεις.

- *Υποθέσεις που αφορούν απόλυση εργαζομένου:* υποθέσεις που αφορούν τη λήξη της απασχόλησης (συμβολαίου) με πρωτοβουλία του εργοδότη (εργασία στον ιδιωτικό τομέα). Δεν περιλαμβάνει τις απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων, που ακολουθούν π.χ. μια πειθαρχική διαδικασία.
- *Υποθέσεις ληστείας* που αφορούν από ένα πρόσωπο με χρήση βίας ή με απειλή βίας. Εάν είναι δυνατόν αυτά τα διαγράμματα θα έπρεπε να περιλαμβάνουν: επιθέσεις με αφαίρεση πράγματος (αρπαγή τσάντας, ένοπλη κλοπή κλπ) και να αποκλείουν την κλοπή πορτοφολιού και τον εκβιασμό (σύμφωνα με τους ορισμούς που δίδονται στο Ευρωπαϊκό Βιβλίο για το Έγκλημα και την Ποινική Δικαιοσύνη). Τα δεδομένα δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνουν απόπειρες.
- *Υποθέσεις εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας*, δηλαδή της από πρόθεση δολοφονίας ενός ανθρώπου. Όσο το δυνατόν τα διαγράμματα θα έπρεπε να περιλαμβάνουν: επιθέσεις που οδηγούν σε θάνατο, ευθανασία, βρεφοκτονία και να αποκλείουν τη βοήθεια σε αυτοκτονία. (σύμφωνα με τους ορισμούς που δίδονται στο Ευρωπαϊκό Βιβλίο για το Έγκλημα και την Ποινική Δικαιοσύνη) Τα δεδομένα δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνουν απόπειρες.

Για λόγους περαιτέρω σύγκρισης με άλλα ευρωπαϊκά συστήματα, ο ακριβής ορισμός και το πεδίο άλλης μορφής υποθέσεων που χρησιμοποιούνται από το δικαστήριο (ειδικότερα οι μη κοινές κατηγορίες) θα έπρεπε να επισυνάπτονται.

Παράδειγμα II.

Ειρηνοδικείο της Danubia

	Είδος υποθέσεων	Υποθέσεις που εκκρεμούν την 1.1.2008	Νέες υποθέσεις που άρχισαν εντός του έτους 2008	Υποθέσεις που τελείωσαν εντός του έτους 2008	Υποθέσεις που εκκρεμούν στις 31.12.2008
1	Αστικές υποθέσεις				
1a	Ένδικα διαζύγια				
1b	Απολύσεις				
...	...				
2	Διοικητικές				
2a	...				
...					
3	Ποινικές υποθέσεις				
3a	Εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες				
3b	Ληστείες				
...	...				
	ΣΥΝΟΛΟ				

3. Πληροφόρηση σχετικά με τα χρονικά πλαίσια της δίκης

3α. Πληροφόρηση για τα βάσει δικαστηρίου χρονικά πλαίσια της δίκης ανά χρονικά διαστήματα και τα συνήθη/μέγιστα χρονικά πλαίσια.

Κάθε δικαστήριο θα έπρεπε να συλλέγει στοιχεία που αφορούν τα χρονικά πλαίσια των δικών που διενεργούνται στο δικαστήριο. Εκκρεμείς και περατωθείσες υποθέσεις εντός χρονικής περιόδου (π.χ. ημερολογιακού έτους) θα έπρεπε να ελέγχονται ξεχωριστά και τα δεδομένα για τη διάρκειά τους θα έπρεπε να διαιρεθούν σύμφωνα με την περίοδο διάρκειάς τους, π.χ. υποθέσεις που εκκρεμούν ή περατώθηκαν σε χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός μήνα, σε 1-3 μήνες, σε 4-5 μήνες, 7 έως 12 μήνες, 1-2 χρόνια, 2-3 χρόνια, 3-5 χρόνια και σε περισσότερα από 5 χρόνια. Εκτός από το χωρισμό των υποθέσεων ανάλογα με τη χρονική τους διάρκεια, πρέπει να υπολογιστεί η συνήθης και κατά μέσο όρο διάρκεια της δίκης και, επίσης, να δοθεί μία ένδειξη ελάχιστων και μέγιστων χρονικών πλαισίων. Ο χρόνος της δίκης θα

...	...												
	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ												

3β. Πληροφόρηση για την συνολική διάρκεια της δίκης

Ιδιαίτερως σημαντική είναι, επίσης, η διάκριση των υποθέσεων ενώπιον των δικαστηρίων ανάλογα με τη συνολική τους διάρκεια. Η συνολική διάρκεια είναι ο χρόνος μεταξύ της έναρξης της δίκης και της τελικής διευθέτησης της υπόθεσης (βλέπε CEPEJ Λίστα Ελέγχου του Χρόνου και SATURN Κατευθυντήριες Οδηγίες). Εάν είναι δυνατόν, ο χρόνος που απαιτείται για την εκτέλεση των αποφάσεων θα έπρεπε, επίσης, να επισυνάπτεται στην πληροφόρηση για τα συνολικά χρονικά πλαίσια της δίκης.

4. Έλεγχος των ενδιάμεσων σταδίων της δίκης και του χρόνου αναμονής

Ο έλεγχος των χρονικών πλαισίων δεν θα έπρεπε να περιορίζεται στη συλλογή δεδομένων για τα συνολικά χρονικά πλαίσια μεταξύ της έναρξης και της λήξης της δίκης. Θα έπρεπε, επίσης, να συγκεντρώνονται πληροφορίες για τη διάρκεια των ενδιάμεσων σταδίων της δίκης. Κατ' ελάχιστον, τα στάδια που ελέγχονται θα έπρεπε να περιλαμβάνουν τη διάρκεια του προκαταρκτικού σταδίου της δίκης (π.χ. του χρόνου μεταξύ της έναρξης της διαδικασίας και της πρώτης συζήτησης), του κεντρικού σταδίου (πχ. από τη πρώτη έως την τελική συζήτηση επί της ουσίας της υπόθεσης) και του τελικού σταδίου της δίκης (π.χ. από την τελευταία συζήτηση έως την έκδοση απόφασης επί της ουσίας). Τα δεδομένα για τη διάρκεια της κατ' έφεση δίκης ή τη διάρκεια άλλων ένδικων μέσων θα έπρεπε να είναι επίσης διαθέσιμα. Ειδικός έλεγχος θα έπρεπε να προβλεφθεί για τις περιόδους αδράνειας (χρόνος αναμονής).

Η στατιστική αυτή θα πρέπει να συμπληρωθεί σε εθνικό επίπεδο από το σχετικό σώμα (Υπουργείο Δικαιοσύνης, Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο κλπ).

Παράδειγμα IV:

Ειρηνοδικείο της Danubia

	Είδος Υπόθεσης	Μέση διάρκεια ενδιάμεσων σταδίων της δίκης (έως 31.12.2008.)					
		Το στάδιο της δίκης	Ένδικα μέσα				
		Προδικασία	Συζήτηση	Απόφαση	Έφεση	Ειδική προσφυγή	Άλλα
1	Αστικές υποθέσεις						
1 a	Ένδικα διαζύγια						
1 b	Απολύσεις						
...	...						
2	Διοικητικές						
2 a	...						
...							
3	Ποινικές υποθέσεις						
3 a	Εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες						
3 b	Ληστείες						
...	...						
	ΣΥΝΟΛΟ						

5. Αναλυτική πληροφόρηση και δείκτες

Βάσει των γενικών δεδομένων για τα δικαστήρια, τον αριθμό των υποθέσεων και τη διάρκειά τους, καθώς και άλλων σχετικών πληροφοριών για τα

δικαστήρια και το δικαστικό σύστημα, περισσότερα εργαλεία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως δείκτες και ενδείξεις της λειτουργίας στα δικαστήρια.

Μεταξύ άλλων, οι παρακάτω πίνακες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάλυση και τον έλεγχο της διάρκειας και άλλων παραγόντων που είναι απαραίτητοι για την κατανόηση των χρονικών πλαισίων στο δικαστήριο:

- 1. Ποσοστό Εκκαθάρισης (CR δείκτης):** Η ποσοστιαία σχέση μεταξύ των νέων υποθέσεων και αυτών που έχουν περατωθεί εντός μίας περιόδου.

$$\text{Ποσοστό Εκκαθάρισης (\%)} = \frac{\text{περατωθείσες υποθέσεις}}{\text{εισερχόμενες υποθέσεις}} \times 100$$

Παράδειγμα: Εάν κατά το ημερολογιακό έτος 500 νέες υποθέσεις υποβληθούν ενώπιον του δικαστηρίου και το δικαστήριο ολοκληρώσει κατά το ίδιο χρονικό διάστημα 550 υποθέσεις, ο δείκτης CR είναι 110%. Εάν το δικαστήριο ολοκλήρωνε 400 υποθέσεις, ο δείκτης CR θα ήταν 80%. Εάν το ποσοστό του ως άνω δείκτη υπερβαίνει το 100%, αυτό σημαίνει ότι ο αριθμός των υποθέσεων που εκκρεμούν μειώνεται.

- 2. Αναλογία Παράδοσης της Υπόθεσης:** Η σχέση μεταξύ του αριθμού των υποθέσεων που έχουν επιλυθεί και του αριθμού των υποθέσεων που δεν έχουν επιλυθεί έως το τέλος. Αυτό απαιτεί υπολογισμό της συχνότητας κατά τη διάρκεια του έτους (ή άλλης ελεγχόμενης περιόδου) που οι τυποποιημένες κατηγορίες υποθέσεων παραδίδονται ή επιλύονται.

$$\text{Αναλογία Παράδοσης της Υπόθεσης} = \frac{\text{Αριθμός υποθέσεων που έχουν επιλυθεί}}{\text{Αριθμός υποθέσεων που δεν έχουν τελικά επιλυθεί}}$$

τελικά επιλυθεί

- 3. Διάθεση Χρόνου (DT δείκτης):** Συγκρίνει τον αριθμό των υποθέσεων που έχουν περατωθεί κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης

περιόδου και τον αριθμό των υποθέσεων που δεν έχουν περατωθεί έως το τέλος της ελεγχόμενης περιόδου. Ο αριθμός 365 διαιρείται με τον αριθμό των υποθέσεων που έχουν περατωθεί διά του αριθμού των υποθέσεων που δεν έχουν τελικά περατωθεί, προκειμένου να αποδοθεί σε αριθμό ημερών. Η αναλογία καταμετρά πόσο γρήγορα το δικαστικό σύστημα (το δικαστήριο) παραδίδει υποθέσεις που έχουν επιλυθεί – δηλαδή, πόσος χρόνος απαιτείται για να επιλυθεί μία κατηγορία υποθέσεων. Αυτός ο δείκτης εξασφαλίζει βαθύτερη γνώση σχετικά με τον τρόπο που το δικαστικό σύστημα διαχειρίζεται τη ροή των υποθέσεων.

Διάθεση Χρόνου = $\frac{365}{\text{Αναλογία παράδοσης της υπόθεσης}}$

Αναλογία παράδοσης της υπόθεσης

Άλλοι δείκτες (για πληροφόρηση)

4. Ποσοστό Αποδοτικότητας (ER δείκτης): Η σχέση ανάμεσα στον αριθμό του προσωπικού που χρησιμοποιεί το δικαστήριο μέσα σε ένα έτος και στην έξοδο των υποθέσεων από το ίδιο δικαστήριο στο τέλος του έτους.

5. Συνολικό ανεκτέλεστο υπόλοιπο (TB δείκτης): Υποθέσεις που δεν έχουν επιλυθεί στο τέλος της περιόδου, ορίζονται ως τη διαφορά μεταξύ του συνολικού αριθμού των υποθέσεων που εκκρεμούν στην αρχή της περιόδου και των υποθέσεων που έχουν επιλυθεί εντός της ίδιας περιόδου

Παράδειγμα: Εάν υπήρχαν 1000 εκκρεμείς υποθέσεις κατά την έναρξη του ημερολογιακού έτους και το δικαστήριο ολοκλήρωσε 750 υποθέσεις κατά τη

διάρκεια του ημερολογιακού έτους, στο τέλος της ημερολογιακής περιόδου θα υπήρχαν 250 υποθέσεις που θα λογαριάζονταν ως συνολικό ανεκτέλεστο υπόλοιπο.

6. Επίλυση ανεκτέλεστου υπολοίπου (BR δείκτης): Ο χρόνος που απαιτείται προκειμένου να εκδοθεί απόφαση για το ανεκτέλεστο υπόλοιπο σε μήνες ή ημέρες, λογαριάζεται ως τη σχέση μεταξύ του αριθμού των υποθέσεων και του χρόνου εκκαθάρισης.

Παράδειγμα: Εάν υπάρχουν 100 υποθέσεις ως συνολικό ανεκτέλεστο υπόλοιπο στο τέλος της περιόδου και το δικαστήριο ολοκληρώσει 200 υποθέσεις κατά την ίδια περίοδο, ο δείκτης BR είναι 6 μήνες ή 180 ημέρες.

7. Υποθέσεις ανά δικαστή (CPJ δείκτης): Ο αριθμός των υποθέσεων ενός συγκεκριμένου είδους ανά δικαστή σε ορισμένη περίοδο

Παράδειγμα: Εάν ένα δικαστήριο έχει 600 εκκρεμείς αστικές υποθέσεις στο τέλος του ημερολογιακού έτους και 4 δικαστές που ασχολούνται με αυτές, ο δείκτης CPC είναι 150.

8. Μέση παρέκκλιση (SD δείκτης): Η παρέκκλιση από τους στόχους που έχουν τεθεί για κάθε είδος υποθέσεων εντός ορισμένης περιόδου, σε ποσοστό ή ημέρες.

Παράδειγμα: Εάν ο στόχος της ολοκλήρωσης υποθέσεων κατ' αντιμωλίαν διαζυγίου στον πρώτο βαθμό οριζόταν σε 200 ημέρες και κατά τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους η μέση διάρκεια αυτών των υποθέσεων ήταν 240 ημέρες, ο δείκτης SD είναι 40 ημέρες ή 20%.

Παράρτημα II – Συνοπτικά Παραδείγματα

Παρακαλώ σημειώστε ότι το Παράρτημα II περιλαμβάνει το πρόγραμμα Excel με μαθηματικούς όρους, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί απευθείας από τα δικαστήρια από την ηλεκτρονική έκδοση αυτού του εγγράφου διαθέσιμη στη διεύθυνση www.coe.int/cepej, αρχείο "SATURNCentre".

Για να χρησιμοποιήσετε το έγγραφο ως φύλλο υπολογισμού Excel, παρακαλώ κάντε διπλό κλικ στο σχετικό πίνακα.

Αριθμός υποθέσεων ανά δικαστήριο

Δικαστήριο ή τμήμα δικαστηρίου	Υποθέσεις			
	Εκκρεμείς από την προηγούμενη περίοδο	Εισαχθείσες κατά τη διάρκεια της περιόδου	Επιλυθείσες	Εκκρεμείς στο τέλος της περιόδου
Δικαστήριο Α	362	1027	1089	300
Δικαστήριο Β	397	1131	1210	318
Δικαστήριο Γ	279	771	853	197
Δικαστήριο Δ	262	1072	1056	278
Δικαστήριο Ε	279	1085	1094	270
Δικαστήριο ΣΤ	999	1014	1312	701
Δικαστήριο Ζ	877	1086	1374	589
Δικαστήριο Η	0	7	7	0
ΣΥΝΟΛΟ	3455	7193	7995	2653

Αριθμός υποθέσεων ανά κατηγορία

Κατηγορίες Υποθέσεων	Υποθέσεις			
	Εκκρεμείς από την προηγούμενη περίοδο	Εισαχθείσες κατά τη διάρκεια της περιόδου	Επιλυθείσες	Εκκρεμείς στο τέλος της περιόδου
1. Αστικές Υποθέσεις				
Ένδικα διαζύγια	362	1027	1089	300
Υποθέσεις Απολύσεων	279	771	853	197
.....	0	0	0	0
2. Διοικητικές Υποθέσεις				
.....	0	0	0	0
3. Ποινικές Υποθέσεις				
Ληστείες	279	1085	1094	270
Εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες	877	1086	1374	589
.....	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	1797	3969	4410	1356

Υποθέσεις											
Ληστείες	1161	314	438	530	147	35	11	0	0	0	98,72
Εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες	7	0	2	4	1	0	0	0	0	0	52,14
.....	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	365
ΣΥΝΟΛΟ	7998	2657	1352	2983	1551	1253	832	24	0	0	121,26

Διάθεση Χρόνου = 365

επιλυθείσες υποθέσεις/μη επιλυθείσες υποθέσεις

Μέση διάρκεια της δίκης

Μέση διάρκεια των ενδιάμεσων σταδίων της δίκης						
Κατηγορίες Υποθέσεων	Το στάδιο της δίκης			Ένδικα μέσα		
	Προετοιμασία (ημέρες)	Συζήτηση (ημέρες)	Απόφαση (ημέρες)	Έφεση (εβδομάδες)	Ειδική προσφυγή (εβδομάδες)	Άλλα (εβδομάδες)

		ς)			-δες)	)
1. Αστικές Υποθέσεις						
Ένδικα διαζύγια	80	20	80	18	18	-
Υποθέσεις Απολύσεων	60	2	20	18	-	-
.....						
2. Διοικητικές Υποθέσεις						
.....						
3. Ποινικές Υποθέσεις						
Ληστείες	150	30	70	20	15	-
Εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες	120	20	60	20	12	-
.....						